

Vloga razrednika v sodobnem učnem prostoru

Andreja Selak, učiteljica razrednega pouka, Osnovna šola Bršljin

Zakon o financiranju in izobraževanju definira razrednika v 63. členu. Razrednik se v šoli pojavlja v več vlogah, in sicer kot uslužbenec ali sodelavec, strokovnjak, učitelj, administrator, povezovalc s starši in drugimi šolskimi organi in predvsem kot človek. Vse te vloge morajo biti usklajene in delovati v skladu z zakonodajo. Razrednik ima zelo pomembno vlogo, saj se nanj obračajo starši, učenci, učeči učitelji, ravnatelj, aktivni na šoli, svetovalna služba, knjižnica in drugi. Največ mi pomeni vloga razrednika kot voditelja oddelka. Z oddelkom oblikujem razredna pravila, skrbim za ustrezno socialno klimo v razredu, spodbujam socialno šibkejšo učence k vključenosti in skrbim za dobro počutje vseh učencev in učiteljev v oddelku. Vsak razrednik pa ima tudi veliko administrativnih nalog, ki jih mora opravljati. Poleg vsega skrbi tudi za sodelovanje med šolo in starši, do katerih mora vzpostaviti zaupljiv odnos.

Vloga razrednika v oddelku

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v 63. členu opisuje pojem razrednika. »Razrednik vodi delo oddelčnega učiteljskega zbora, analizira vzgojne in učne rezultate oddelka, skrbi za reševanje vzgojnih in učnih problemov posameznih učencev, vajencev oziroma dijakov, sodeluje s starši in šolsko svetovalno službo, odloča o vzgojnih ukrepih ter opravlja druge naloge v skladu z zakonom.« (Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja 1996)

Sama sem bila razredničarka že mnogo generacijam, najpogosteje prvošolcem, zadnja leta drugo- in tretješolcem. Letošnje razredništvo 2. razreda pa se nadaljuje iz 1. razreda. Učence tako letos res dobro poznam, poznam pa tudi delovanje in funkcioniranje oddelka. Vsak oddelek, ki mi je zaupan, sprejemem in vzamem za svojega. Na razredni stopnji sem kot razrednik v razredu največ časa, tudi vse odmore. Na naši šoli mora učeči učitelj zjutraj v učilnico priti 15 minut pred začetkom pouka. To se je izkazalo za zelo učinkovito. Takrat se z učenci pogovarjamo, kaj se jim je zgodilo prejšnji dan, zaupajo mi kakšno svojo težavo, pokažejo knjigo, ki so jo prebrali, povedo, kje so imeli težave z domačo nalogo ... To je čas, ko se z njimi sproščeno pogovarjam, in v tem času se res umirjeno pripravimo na začetek pouka. Ker je v 2. razredu velik poudarek na branju, ta čas namenimo tudi nekajminutnemu tihemu branju. Včasih to dejavnost zamenjamo in jim jaz berem pravljico v nadaljevanju ali pa preberemo kakšno zanimivo novico na spletu. Ko se pouk prične, so umirjeni in pripravljeni na delo.

Za ustrezno funkcioniranje razreda že v začetku šolskega leta postavimo pravila. Letos sem naredila plakat različnih dejavnosti, s katerimi mi učenci pomagajo skrbeti, da je naša učilnica urejena in da pouk teče nemoteno. Tako imamo v našem razredu lučkarja, brisalca miz, ključarja, brisalca ta-

Razredne službe

Odmori na šolskem igrišču

ble, delilca učnih pripomočkov, smetarja, dežurna učenca ... Učenci si nalogo izberejo sami, želim pa, da vsak mesec izberejo drugo nalogo. Nato skrbijo za to opravilo cel mesec. Nalogo vzamejo resno in s skrbjo opravljajo svoje zadolžitve.

To, da sem z učenci celo dopoldne, smatram kot prednost, kajti s tem mi je omogočeno prosto razporejanje odmorov in dolžina ur. Odmore si večkrat prilagodimo, in sicer, če je zunaj lepo, le-tega izkoristimo in odmor preživimo zunaj, včasih ga združimo še z uro športa ali spoznavanja okolja. Spet drugič si vzamemo daljše odmore za družabne ali socialne igre, ki otroke povezujejo. Ura me ne zavezuje, da določeno uro končam ob zvonjenju, ampak jo prilagodim glede na interes učencev.

Skrb za socialno klimo v razredu

Razrednik ima velik vpliv na posameznike in njihov razvoj. Uresničevati mora ustrezno socialno klimo, v kateri vsak posameznik najde svoje mesto in se tako v oddelku dobro počuti. Predvsem socialno šibkejšim učencem nudi pomoč, da se lažje vključijo.

V prvi triadi nimamo sistematiziranih razrednih ur, se pa njihove vsebine zlahka prepletajo med odmori in urami pouka. Socialnih veščin se učimo preko socialnih iger, ki učence povezujejo. Omogočajo nam primerno socialno sporazumevanje ob hkratnem upoštevanju naših potreb, čustev, in spoštovanje različnosti.

V vsakem razredu je gotovo nekaj otrok, ki so socialno šibkejši. Tem učencem moramo posvetiti večjo pozornost, da jim omogočimo ustrežnejši

razvoj ter boljšo integracijo v šolski prostor. S socialnimi igrami pomagamo njim, koristi pa imajo vsi učenci v razredu. (McGrath in Francey 1996)

V času pred novoletnimi počitnicami sem učence vsakodnevno spodbujala z dejavnostmi, ki so krepile odnose med učenci v oddelku. Učenci so radovedno čakali na dejavnosti na adventnem koledarju, ki so jih povezovala. Sama sem dejavnosti skrbno načrtovala, da so sledile našemu učnemu programu. Med bolj priljubljenimi dejavnostmi so bili drsanje, možnost igre na prostem, učna ura pod mizo, ples v telovadnici, čarovniški triki, skupna okrasitev učilnice po željah učencev, pravljičica ob dišeči svečki, teden brez domačih nalog, ogled risane filma s pokovko, predstavitev glasbil, ura družabnih iger, razredni kviz ... Dejavnosti so pripomogle k boljšemu počutju v razredu in so učence povezale.

Adventne dejavnosti – obisk mestnega drsališča

Razrednik administrator

Razrednik naj bi bil tudi dosleden administrator. Večina učiteljev tega dela razredništva ne mara preveč in tudi sama sodim v to vrsto.

Razrednik skrbi za (Zorko 2005, 19–20):

- pregled in evidentiranje odsotnosti,
- sprejemanje opravičil,
- pisanje obvestil,
- vodenje evidenc,
- urejanje dnevnika in osebnih listin,
- obveščanje staršev.

Vsakodnevno učeči učitelj zapiše odsotne učence, razrednik od staršev prejme opravičilo in opraviči ali evidentira izostanke.

Kot razrednik skrbim tudi za pisanje obvestil staršem o različnih dejavnostih, ki se izvajajo na šoli. V ta namen imajo učenci beležko, kamor si obvestilo prilepijo. Večkrat pa se poslužujemo tudi elektronske pošte.

Starše rada obveščam tudi o bolj prijetnih dogodkih in uspešnih dejavnostih, ki nam uspejo med poukom. Priložim fotografije učencev ali posnetek kakšne dejavnosti. Tako smo bolj povezani in lahko tudi starši začutijo utrip razreda.

Menim, da nam je v času korone primanjkovalo te povezanosti. Opustili smo kostanjeve piknike, razredne nastope, zaključno prireditev. Vse smo prenesli na splet, vendar občutek ni enak.

Učitelj razrednik naj bi tudi prvi opazil primanjkljaje učencev ter poskrbel, da tak učenec v šoli dobi ustrezno pomoč/obravnavo. O primanjkljajih se posvetuje s svetovalno službo, obvesti starše in jim tudi svetuje.

Zadnja leta v korona času pa ima razrednik še mnogo drugih zadolžitvev. Učenci so veliko odsotni in tako moram kot njihova učiteljica poskrbeti, da dobijo naloge, ki jih opravljajo na daljavo. Naloge mi starši pošljejo nazaj in moje delo je tudi, da naloge popravim, komentiram, pohvalim. Tudi s testiranjem smo se v tem času prvič srečali, usklajevali soglasja staršev, zbirali podatke o prebolevnosti in še mnogo drugih stvari, ki jih je korona čas prinesel s sabo. Vsak teden so se spreminjali zakoni, ki smo jih ob podpori vodstva predelovali in vnašali v razred ter odgovarjali na prenekatera vprašanja staršev.

Vez s starši

V vzgojno-izobraževalnem procesu in celotnem življenju šole so starši izjemno pomemben partner, brez katerega šola ne more dosegati zastavljenih ciljev. Čim boljše sodelovanje s starši je zato ena temeljnih nalog vseh zaposlenih na šoli.

Prizadevamo si, da se starši v čim večjem številu udeležujejo roditeljskih sestankov, govornih ur ter dogodkov in prireditev, ki jih organiziramo.

Po priporočilih MIZŠ in NIJZ smo v preteklem šolskem letu govornilne ure in roditeljske sestanke izvajali večinoma na daljavo. Dopoldanske govornilne ure smo izvajali po telefonu, preko računalniške oziroma videopovezave, samo izjemoma so bili starši v dopoldanskem času povabljeni v šolo.

Govornilno uro vedno začnem s poudarjanjem pozitivnih informacij o učencu in pohvalami, nato pa se dotaknem še učenčevih primanjkljajev. Kot razredničarka starše spoštujem. Vedno jim prisluhnem, saj mi lahko oni dajo pomembne informacije o otroku. Staršem ob morebitnih težavah svetujem, kaj lahko naredijo, da bodo imeli učenci manj težav. Če zaznam večje primanjkljaje, starše napotim k šolski svetovalni delavki ali jih spodbudim, da se obrnejo na katero od drugih institucij.

Menim, da je sodelovanje med starši in šolo zelo pomembno. Če starši dobijo zaupanje v razrednika in učeče učitelje, nam zaupajo tudi učenci. To zaupanje in sodelovanje jemljejo učenci kot znak, da je staršem mar za njihovo šolsko delo in dogajanje v šoli.

Poleg govornilnih ur pa staršem ponudimo tudi roditeljske sestanke. Ti so na naši šoli slabše obiskani. Starše že na prvem roditeljskem sestanku povabim k sodelovanju. Tako smo v lanskem šolskem letu izvedli plesno delavnico v plesni šoli, ki jo vodijo starši ene od učenk, pogosto pa starši šoli donirajo tudi kakšen odpadni material, ki ga uporabimo pri šolskem delu ali na dnevih dejavnosti. Oče mizar je npr. za vse učence pripravil mizarstvo delavnico, kamor so bili vabljeni tudi stari starši, s slednjimi smo pletli tudi košare, telovadili. Vse to nas je povežalo, učenci pa so bili izredno ponosni, da so uspeli ustvariti tako lepe izdelke.

Plesna delavnica

Razrednikova vez s sodelavci

Razrednik mora sodelovati z več sodelavci, najtesnejše sodelovanje mora biti s člani strokovnega tima. Na naši šoli so štiri oddelki 2. razreda in v strokovni tim 2. razreda smo vključene vse štiri razredničarke ter dve učiteljici podaljšanega bivanja. Skupaj oblikujemo letne delovne načrte, tedensko načrtujemo učne vsebine, dneve dejavnosti, projekte, natečaje, ocenjevanja znanja. To sodelovanje je vsakodnevno, vanj pa smo vključile tudi učiteljici podaljšanega bivanja, ki skušata na podlagi naših tedenskih priprav oblikovati in nadgrajevati pouk podaljšanega bivanja.

Strokovni timi se povezujejo v strokovne aktivne, ki so sestavljeni iz učiteljev, ki poučujejo isti predmet. Vsak aktiv pripravi svoj načrt dela in ravnatelju poroča o stanju. Obravnavajo problematiko predmeta in predmetnega področja, oblikujejo kriterije ocenjevanja, v svoje načrte dela vključijo analizo NPZ-jev predhodnega leta, izmenjujejo izkušnje, sodelujejo pri pripravi letne priprave, izberejo učbenike in delovne zvezke, sodelujejo pri predmetnih vertikalah, proučujejo sodobne oblike poučevanja, usklajujejo kriterije in merila za preverjanje in ocenjevanje znanja, medpredmetno načrtujejo in povezujejo, dajejo učiteljskemu zboru predloge za izboljšanje vzgojno-izobraževalnega dela, seznanjajo se z novostmi, se strokovno izpopolnjujejo, obravnavajo pripombe staršev in učencev ter usklajujejo delo za druge dejavnosti v šoli, načrtujejo vključevanje prednostnih nalog in projektov na svojih predmetnih področjih, opravljajo druga dela po dogovoru z ravnateljem. Vodje strokovnih aktivov skrbijo tudi za horizontalno povezavo tem. (Letni delovni načrt OŠ Bršljin)

Prav tako zelo pomembno je tudi sodelovanje s svetovalno. Svetovalni delavci rešujejo stiske otrok šibkejših družin (plačila prehrane, ekskurzij, šolske opreme). Svetovalni delavci imajo različne vloge pri vpisih učencev, pozneje pri poklicnem svetovanju in svetovanju učiteljem ter učencem. Njihovim nasvetom prisluhnem in jih po kritičnem razmisleku tudi upoštevam. Svetovalni delavec se s svojim strokovnim znanjem in svetovalnim odnosom vključuje v kompleksno reševanje pedagoških vprašanj in opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela, svetuje učencem, učiteljem in staršem, sodeluje z učitelji in vodstvom šole pri načrtovanju in razvojno-analitičnem delu, spremljanju, izvajanju in evalvaciji razvoja šole, z drugimi strokovnimi delavci sooblikuje življenje v šoli ter sodeluje z zunanjimi institucijami, v okviru svojih pristojnosti in/ali po navodilu ravnatelja. (Letni delovni načrt OŠ Bršljin)

V razredu imam tudi učenca z dodatno strokovno pomočjo. Učenec ima 5 ur dodatne strokovne pomoči, ki jo poleg mene razredničarke izvajata še dve svetovalni delavki. Sodelovanje z njima je bistveno, saj je le tako delo z učencem kvalitetno.

Razrednik pa sodeluje tudi z ravnateljem. Ob začetku šolskega leta mu odda letni delovni načrt oddelčne skupnosti in v ocenjevalnem obdobju poroča o delu oddelka. Med letom pa se večkrat posvetuje z ravnateljem. Ravnatelj ga tudi hospitira in oceni. Enkrat tedensko ravnatelj tudi organizira pedagoški sestanek za vse učitelje, kjer pregledamo tedenske aktivnosti, usklajujemo načrtovane dejavnosti, seznanimo se s knjižnimi novostmi, pogovorimo se o delu s težavnejšimi učenci, seznanjamo se z aktivnostmi projektov. Razrednikova naloga je, da poroča o posebnostih razreda.

Poleg tega pa ravnatelj sklicuje tudi pedagoške konference, ki so bolj tematsko obarvane in so namenjene tudi strokovnemu izobraževanju učiteljev. Na koncu ocenjevalnih obdobji ravnatelj skliče ocenjevalno konferenco, kjer ima razrednik pomembno vlogo predstaviti svoj oddelek. Kot razredničarka poročam o delu vsakega učenca, sodelovanju s starši, uspehih na šolskih tekmovanjih, o klimi v razredu.

Pomembno je tudi sodelovanje z drugimi učitelji v učiteljskem zboru in s šolsko knjižnico. Razrednik poskrbi, da s svojim oddelkom nekajkrat letno izvede knjižnično uro v sodelovanju s knjižničarko. Vsak teden učencem omogoči, da ob dogovorjenem času obišejo knjižnico in zamenjajo gradivo. Poskrbi tudi, da je v razredu na voljo nekaj knjižnega gradiva, ki ga učenci med odmori pregledujejo. Gradivo se vsaj delno ujema z obravnavanimi vsebinami.

Zaključek

Delo razrednika je izredno raznoliko. Imeti ga moraš rad in ga opravljati s srcem. Kot razrednik imaš veliko nalog, ki sem jih opisala v prispevku. Slediti moraš zakonom. Opravljati moraš pedagoške, administrativne in organizacijske naloge. Od razrednikov veliko pričakujejo učenci, starši, učiteljski zbor in ravnatelj. Vloga razrednika zahteva veliko strokovnega znanja, osebne zavzetosti, napora, časa, strpnosti, prizadevanj in prilagajanj. Odraža se v celotnem delu in življenju šole.

Viri in literatura

Letni delovni načrt OŠ Bršljin. Pridobljeno s <https://www.brslijin.si/letni-delovni-nacrt/>.
McGrath H. in Francey S. (1996): *Prijazni učenci, prijazni razredi*. Ljubljana: DZS.
Zakon financiranju vzgoje in izobraževanja /ZOFVI/ (1996). Uradni list RS, št. 12. Pridobljeno s [Uradni list - Vsebina Uradnega lista \(uradni-list.si\)](http://www.uradni-list.si)
Zorko, S. (2005): *Sem razrednik?!* Maribor: Samozaložba.